

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE posudek vedoucího práce

Práci předložil(a) student(ka): **Lucie AVRAMOVÁ**

Název práce: Pohlavní dimorfismus obličeje ve vztahu k percepci pohlaví

Vedoucí práce:

RNDr. Vladimír BLAŽEK, CSc.

1. CÍL PRÁCE (*uvedte, do jaké míry byl naplněn*):

Téma diplomové práce je zaměřeno na problematiku, jak percepce dílčích pohlavně dimorfních znaků s různou mírou rozvoje ovlivňuje rozpoznání pohlaví a přisouzení míry atraktivity. Takto pojaté téma se odvíjí od otázky pohlavního dimorfismu a jeho utváření prostřednictvím pohlavního výběru u člověka s jeho specifiky. Cíle práce byly splněny.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Teoretická část je standartně zpracovaným úvodem k řešení vlastních cílů práce, vysvětluje principy pohlavního výběru v širším evolučním kontextu a dále utváření pohlavně dimorfních znaků. Na konci této části popisuje autorka hlavní faktory mající vliv na vnímání atraktivity a postavení pohlavně dimorfních znaků mezi nimi.

Výzkumná část je složena z více kroků: posuzování rozvoje dílčích znaků tzv. experty podle předlohy a hodnocení z hlediska maskulinity / femininity probandy, dále hodnocení atraktivity podle fotografií, které byly vybrány z hlediska míry rozvoje příslušných vybraných pohlavně dimorfních znaků.

Přehled literatury zahrnuje celkem 60 prací, z nichž většina jsou zahraniční odborné studie od relevantních autorů

Přílohy v podobě tabulek a grafů věrohodně dokumentují výsledky; autorka zvláště vhodně ukázala metodický postup práce s fotografiemi

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Práce je členěna vhodně. Grafická úprava je podle očekávání u diplomových prací. Text je psán věcně správně bez vágních zbytečností, je čtivý a srozumitelný (jen občas lze polemizovat s některými „lidovějšími“ formulacemi, které však podle mého názoru jsou adekvátní, neboť navazují na naši všeobecnou zkušenost a znalost - každý rozpoznáváme u druhých pohlaví a přisuzujeme nějaké vlastnosti, každý se tak trochu může cítit v této oblasti jako „odborník“). Chyby se v práci nevyskytují

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Práce je bezesporu přínosná a kvalitní. Řeší problematiku prostřednictvím toho, jak skutečně vnímáme a vidíme obličej a jeho části a nikoliv prostřednictvím antropometrie. Uchopení tématu vlivu dílčích pohlavně dimorfních znaků na celkové rozpoznávání pohlaví (a jak působí na celkovou atraktivitu) není jednoduché. Autorka dokázala postupně a samostatně překonávat problémy, které se v průběhu řešení objevovaly. Spolupráci s ní hodnotím pozitivně.

Určitým problémem práce je relativně nízký počet tzv. expertů, což bylo způsobeno skutečností, že jsme původně mínili jejich využití pro relativně objektivní hodnocení jednotlivých výřezů znaků. Teprve pak při hledání způsobu, jak potvrdit hypotézy se ukázalo, že musíme hodnocení probandů s něčím porovnávat, a to nejlépe s posouzením experty. Za tuto nedůslednost cítím spoluodpovědnost. Nerovnoměrnost počtu expertů a probandů řešila utorka použitím neparametrického U testu (Mann-Whitney).

Další problém, který, jak se ukázalo, nebylo možné odstranit, je skutečnost, že na některých výřezech se nutně objevovaly dva znaky (nadočnicové oblouky a oblast kořene nosu). Podobně některé fotografie obsahovaly současně dva znaky s vysokou či nízkou mírou rozvoje a tak oba znaky současně ovlivňovaly hodnocení dané fotografie. V podrobné diskuzi se s tím autorka pokusila adekvátně vyrovnat.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

Výborně

Datum: 23.5.2012

Podpis:

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Lucie Avramová

Název práce: Pohlavní dimorfismus obličeje ve vztahu k percepci pohlaví (příspěvek k diskuzi o možném pohlavním výběru obličejových znaků)

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě):

doc. RNDr. Miroslav Králík, Ph.D., Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, Kotlářská 2, 611 37 Brno

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Cíle vytyčené v práci v kapitole 7 (zadání diplomové práce jsem neměl k dispozici) jsou jasně formulovány a práce je bezesbytku naplňuje. Název práce odpovídá cílům a vlastnímu obsahu studie.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Studie představuje řešení organizačně i meritorně obsažného tématu. Metodika je popsána srozumitelně a výstižně. Uspořádání empirických testů je nápadité a podle mého názoru správně sleduje vytyčené hypotézy. Řešení je náročné i po stránce objemové (počet stimulů, skupin, probandů). Výsledky jsou statisticky zhodnoceny na definované hladině významnosti. Příloha exhaustivně dokumentuje metodické kroky, použité stimuly i výsledky, což čtenáři umožňuje konfrontovat zjištění s interpretacemi autorky v diskuzi.

V teoretické části se autorka pokusila o přehled teorie pohlavního výběru, fylogeneze a ontogeneze pohlavního dimorfismu, atraktivity těla a zejména lidského obličeje a preference pohlavních znaků. Nenajdeme zde však žádnou kapitolu o samotné *percepci* pohlaví na základě obličeje. Vzhledem k metodice následujících experimentů by si to téma zasloužilo. V (neuro)psychologické literatuře existuje řada prací na toto téma, např. Cellerino, Borghetti, Sartucci (2004, *Brain Research Bulletin* 63), Wild et al. (2000, *Perception* 22/7) se zabývali určením pohlaví na základě celého obličeje. Tématicky mají k použité metodice blízko práce autorů Brown, Perret (1993, *Perception* 22/7) nebo Yamaguchi, Hirukawa, Kanazawa (1995, *Perception* 25/4), jejichž experimenty s klasifikací pohlaví byly založeny právě na jednotlivých částech obličeje. Spojení „percepce pohlaví“ se vyskytuje v názvu diplomové práce, v textu samotném však nikoliv, pouze jako „vnímání pohlaví“ (str. 42) a „vnímání charakteru pohlavně dimorfních znaků“ (str. 55).

Občas autorka používá spojení typu „je zřejmé“, „je všeobecně známo“ (str. 26) bez uvedení zdroje, v některých případech ne příliš vhodně (např. vztah ženské proceptivity ve smyslu líčení, zdobení, oblékání k fertilitní fázi menstruačního cyklu zdaleka není všeobecně přijímán a vědecké studie na toto téma jsou poměrně nedávného data).

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Stylisticky je diplomová práce na velmi vysoké úrovni, text obsahuje jen zanedbatelný počet gramatických chyb a překlepů (např. „filogenetický vývoj“ na str. 10, shoda podnětu s přísudkem:

„faktory měli vliv“ na str. 10, „uedenými“ na str. 72, „makulinním“ na str. 76), rovněž grafická úprava a grafika obrázků je velmi kvalitní. Literární zdroje jsou bohaté, jde převážně o původní práce z odborných časopisů psané anglicky. V monografických zdrojích nejsou ovšem citovány strany, např. (Darwin, 2005) na str. 3 aj., některé sekundární citace nejsou uvedeny v literatuře. Číslování kapitol práce začíná od kapitol Výsledky a Diskuse znovu od jedničky.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Z hlediska argumentace v diskusi a závěrech bych chtěl upozornit, že (nulová) hypotéza ve statistickém slova smyslu (tj. shody, nezávislosti...) může být buď zamítnuta, nebo nezamítnuta, přičemž nezamítnutí ji nepotvrzuje, třeba jen nemá dost síly (např. velikost vzorku), aby mohla být zamítnuta. Nezamítnutí nulové hypotézy znamená, že zatím nic dalšího nevíme.

Nevím, z čeho přesně v případě rtů autorka vycházela při definici škál (Příloha: Obrázek 7) maskulinity/femininity stimulů. Je však možné, že v případě rtů použitá škála převládajícímu dimorfismu neodpovídá. Z některých předchozích morfometrických studií (např. diplomové práce Zuzany Kotulanové na našem ústavu nebo jedné studie anglických kolegů v tisku) vyplývá, že minimálně tvar červeně rtů hodnocený bez ohledu na barvu a texturu (na dvourozměrných fotografiích i při trojrozměrné analýze) je velmi variabilní, ale statisticky se neliší mezi pohlavími. Mohlo by to být důvodem neshod mezi pohlavním zařazením „expertů“ a probandy a celkové nekonzistentnosti hodnocení tohoto znaku u různých případů. Je možné, že odlišný je pouze dojem, výraz, jakým rty působí (tloušťkou) relativně vůči okolí (stejně rty budí výraznější dojem vůči jemnějšímu, gracilnějšímu okolí ženského obličeje).

Z výsledků vyplývá především to, že na hodnocení dílčích znaků obličeje mají vliv znaky ostatní, což autorka rozsáhle diskutuje pro každou hypotézu a znak. Přidal bych k tomu, že na některých fotografiích nemají obličeje neutrální výraz (např. lehce ironický výraz či mírný úsměv), což mohlo ovlivnit hodnocení (ve smyslu k ženskému pólu, *en face* - obličej 7, poloprofil - obličej 24).

V nejobecnější rovině tedy z výsledků práce vyplývá poznatek, který se dnes jakoby náhodou objevuje v řadě oborů: umrtvením (či „umrtvením“), rozřezáním a následným studiem částí živých organismů (což je *étos* a *patos* celé novověké biologie) sice laboratorně ovládáme celou situaci dokonale, současně ale ztrácíme něco podstatného. V případě obličeje jednotlivé části mohou nést informaci důležitou, jak ukazují morfometrické analýzy, neméně podstatný je pravděpodobně vztah těchto částí vůči sobě navzájem, tj. tvar obličeje.

Autorka této diplomové práce uskutečnila náročnou empirickou studii, dosáhla zajímavých výsledků a jistě nalezne pokračovatele. Nehledě na drobné formální detaily se domnívám, že jde o práci promyšlenou a kvalitní.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

a) Z některých studií vyplývá, že rozměry *pravé* strany obličeje vykazují větší pohlavní dimorfismus, zatímco na levé straně se projevuje slabě (podobně je tomu např. v některých proměnných na ruce). Byl nějaký metodický záměr v tom, že autorka zvolila *levý* poloprofil?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

Výborně.

Datum: 23. května 2012

Podpis: Doc. RNDr. Miroslav Králík, Ph.D.

Stvrzuji, že autorem posudku je Doc. RNDr. Miroslav Králík, Ph.D.

23.5.2012

Doc. Peter Lozoviuk, Ph.D.

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie

Průběh obhajoby diplomové práce:

Název práce: Politická charakteristika obličejů ve vztahu k percepci politiků (příspěvek k diskusi o možném politickém výhledu obličejových znaků)

Vedoucí práce: RNDr. Vladimír Blažek, CSc.

V rámci obhajoby byla práce představena autorkou, a následně byly přečteny posudky diplomové práce studentka zodpověděla otázky z posudku oponenta a reagovala i na otázky komise. Otázky byly zodpovězeny.

Obhajoba byla splněna.

Klasifikace:

vyhově

Datum obhajoby: 30. května 2012

Členové zkušební komise:

RNDr. Vladimír Blažek, CSc.

Mgr. Lukáš Friedl Doč. RNDr. Vladimír Blažek (Ph.D.)

Mgr. Patrik Galeta, Ph.D.

Mgr. Daniel Sosna, Ph.D.

podpis zkoušejícího